

Nepredplata se dopisati ne moguće.
Pripoznata se pišma, egzam. M.
takaju po običnom cijenku il. po
pozivom. Isto tako je za priloci.
Novi se žalji postarimka na-
pušćenom (zadnjem "postale") za
administraciju. Naše Sloga". Ime:
prema, m. učilištu pošta, valja
čitano označiti.

Koncu list nedjedje na vrijeđe,
ako to javi odpravnici u otvo-
reni pišmu, sa kojim se ne plaća
postačice, ako se izvrsna napravi:
"Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Sjajno rasinje male stvari, a nesloga sve pakvari. Nar. pol.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda

Tobozje talijansko Istre.¹⁾

II.

Kad naši Talijani govore o go-
spodstvu mletačke republike u Istri,
predstavljaju stvari tako, kao da bi
sv. Marka bio zagospodovao cie-
lom Istrom. Povijest pažinske gospoštije,
starodrevne Liburnije, kvarnerskih
otoka, pače i Trsta, koji svi krajevi
nisu bili ni su htjeli biti svi pod vlašću
duždeva, ostaje za naše Talijane mrtvo
slovo; one im nesmetu ni malo u za-
klučku, da su Mletčani nasledili Rim-
ljane u pokrajini, da je latinstvo za-
mjenjeno talijanstvom.

Ali povijest nije tu, da služi u
stranačke svrhe, da priznava samo ono,
što Talijani drže dobrim za se; po-
vijest kaže istinu, makar bila neugodna;
samo tko se pusti voditi od političke
strasti, nemože uviditi povijestne istine
i tvrdokorno uzraje u sladkoj zabludi.
Povijest nam kaže, da su Mletčići u
dvanaestom, trinaestom i četrnaestom
vječku razširili svoju vlast preko tis-
nih laguna na druge krajeve; da se
je i malo istarskih gradova na za-
padnoj obali predalo njihovoj vlasti i
to kad su držali, da će si bolje obra-
niti svoje povlastice, napadane od pa-
trijarha ogleskih ili pažinskih grofova;
da su mnogi gradovi silom došli pod
republiku i to: *Poreč* god. 1267,
Umag 1269, *Citanova* 1270, *Piran*
i *Rovinj* 1283, *Pula* 1381; da su

¹⁾ Na riječanskem saboru tučili se latini
proti banu Ivanu. Op. ured.

PODLISTAK. Sličice iz Cresa.

(Dalja.)

Nije li možda veličanstven, divan ovaj
pogled iz ove planine? Ne rastapa li vam
se srce od milinje na taj prizor, koga imate
pred očima? Pagledajte! na desnu ruku
ostaju nam poljske *kuntrade*: *Gospe* od
Svetoga spasitelja (Sveti Salvadur) *Polje*,
Kosiček, *Abranje*, *Redi*. — Malo niže vi-
dimos: *Pedari*, *Bepinu*, *Kurinu*, *Ulnik*,
Ertec, *Funtoljek*, *Lokuciu*, *Sveti Šimun*,
pak *Slaru Gauzu*, *Koracini*, *Sveti Nikula*.

Ravno pred nama stoji *Planica*, *Gradišće* malo i velo, *Zidimer*, *Sveti Kriz*, *Bres-
tovice*, *Jilovica*, *Papanjina*, *Mandalenski*,
pak grad Cres sa svojim turnejem — *Mehaj*,
o komu reči da vam štogradir još: S desne
ruke obrnimo se na liva, pak sto vam
Katigarsi, *Peržeti*, opet *Gratište*, *Mereski*,
Pui, *Bok*, *Križ* od *Gratište*, *Pelandov*. Iz
pod Sveti Uršule nazaje se *kuntrade*:
Pete, *Bradjice*. Po putu od *Dragarskoga*,
Gusto Ulki, *Batalinjer*, *Merlin*. Paz dalje:
Koj, *Grohotni*, *Sternader*, *Antonki*, *Gudje*,
Pine, *Pasi*, *Hadelnica*, *Dolrisni*, *Verpolač*,
Gergurini, *Pelanjer*, *Konjarov*, i tako na-
priđi do *Lozjanca*. A ova imena i druga
josa, koje ostavljaju, nisu ih mi izmisli, nego ih postavile naši predlođovi, i to sve
u hrvatskom znamenju, a da neće nad
jednoga, koje bi bilo talijansko ili barem
znalo stogod, što bi naslučivalo na ta-

mnoći tih gradova ustanjali često proti
vlasti duždevoj, jer im se nije svidjalo
namještavanje mletačkih plemića kao
namjelnika, sudaca, zapovednika u po-
krajini; da se je Trst, ta tvrdja da
našnjega laži-talijanstva, žestoko opirač
prekomorskim požđadom i svojevoljno
stupio pod vlast kuće habšburške; da
su bune proti Veneciji u Istri bile
skoro svakidašnje radi težkog tudjinskog
jarma. Više puta došlo je i do
krvavé borbe. Veći dio Istre pod pa-
zinskih grofova, drugi krajevi pod
oglejskim patrijarhom tjerali su uvjek
Mletčića sa svojim granicama; pojedini
gradovi na obali često su se otimali
gospodstvu prejasne i ubijali njezine
predstavnike.

Venecija nije došla u Istru kao
predstavnica narodne misli talijanske,
niti se je htjela u njoj održati kao
takva. Veneciju je vidila, da bez iz-
točne obale jadranskoga mora nemože
izaći iz svoga kuta, pa je zato upo-
treblila sva sredstva i varke i sile, da
zagospodi na toj obali. Ona nije našla
u Istri ljubavi ni odanosti, većna naj-
žešći odpor, mržnju proti sebi, kao
proti tudjinku. A kad je na budikoj
način ušutala one, koje bijaše pod-
jarmila, nastojala je samo, da čim više
koristi dobije iz Istre: momčad za
galije, dvoz za brodove i ogrev, ku-
menje za zgrade, ovce i goveda za
branu itd. Istra je za Veneciju bila
zagospodri na toj obali. Ona nije našla

Gnjila sama u sebi, mržnja sa
svih strana, nemoćna da prkosí zdra-
vom duhu novoga vremena, propala
je napokon i mletačka republika. Suze
nije lievao nitko za njom, a najmanje
stari Istrani, koji su pače oživili kao
da je mora s njih pala, kad je pre-
stao mletački zulum.

Kakva je bila narodnost Istre za
gospodstvu Venecije u njoj? Ni tada

se nije pitalo za narodnost; puk je
bio sužanj a, vojnici i plemići slijedili
su jezik, običaje, ponašanje i način
življivanja svojih gospodara. Ali što je
bilo prije hrvatskoga u Istri, to je za
stalo ostalo, te se je i pod Venecijom
sve više širilo. Pazinski grofovija, Li-
burnija i kvarnerski otoci bili su čisto
hrvatski, što se puka tiče, a obala za-
padna bila je mješana kano i danas.
Nije se u vjetar glagoljalo u Kopru,
gdje celi dio grada nosi ime „*Bosko-
draga*“; nije se zaludi pjevalo glago-
ljačka pontificalna misa u *Citanovi* na
dan sv. *Pelagia*; nije slučaj, što se
dobar dio danas talijanskog pučanstva
u zapadnoj Istri zove hrvatskim pre-
imeni.

Da Venecija ima zasluga za da-
našnje talijanstvo onih krajeva u Istri,
niti se je htjela u njoj održati kao
takva. Raznoredila je silu našega puka, naselila je mnogo
obitelji talijanskih u pokrajini, tako
da je težko naći Talijana u Istri, komu
pradjed ne bi bio Slaven ili doseljenik
mletački, krunjelski, furlanski.

Sa svojeg stanovišta dakle „*L'I-
stria*“ ima pravo kad brani gospodstvo
mletačko u Istri i za njim lije gorke
suse, prokljinjujući sudbinu, koja da je
dovela „Istru pod tudjinsku vlast (ra-
tumješ li Austriju!)“; ta bez tog go-
spodstva nebi danas niti bilo Talijana
u ovoj zemlji. Ali zahtjevati, da ciela
Istra nosi posliedice tog zulun-gospo-
dstva, da dve trećine svjetskog i star-
skog pučanstva zataji svoju narodnost
za volju tom gospodstvu, to je ne-
samo bezobrazno, nego upravo ludo.

Starodavni Istrani borili su se
proti Rimu, sredovječni i novovječki
borili su se proti Veneciji, najnovijevi se
bore proti talijanstvu. Istra nije milom
primila nista od Italije; pravi Istrani
su se uvjek otimali svom snagom go-
spodstvu Italije, koje za nje bijaše

rali su nagnati istu vladu, da ovomu turnju
dade koju imo talijansko; me ni, ništa od
Nimci (todeschi) i Talijanci, da prave
katolastar, moral su napisati *kuntrade* onako,
kako im je puk kazivao, da se zovu, ma-
koliko ih oni pak pokvarili neznačaju hrv-
atski pravopis, pišuć to jest *Dobrisin*
ono što je *Dobi sin*. *Passi* (koraci) na
miste *Pasi* (pascolo) *Persici* (praskve) misto
Peržeti itd. Tražite, molim, vas, medj to-
likim ma jedno samo ime talijansko, pak
mi recite, najdete li ga, da sam . . . sto
da rečem? Da sam *dottor Panada*. Pri-
brali smo više toga kamenja, izpi-
tali smo ih, da nam kažu, što su a ti
sasi svjednočili vapiju: da su hrvatski.

Ali da dokturski vjenac, kojim ste
me okranili, ne bude badava na mojoj
glavi, redi cu vam, pomoćom filologije, dve
i turnje *Mehaj*. Ma vidite vi, da je ta-
rijet talijanska, bila bi u *Vokabulariju* talijanskom,
ma prolistajte ga do milje volje,
eve moje glave, ako najdete šta da bi iz-
daleka slutilo, da je izvadjena iz talijan-
skoga jezika. Nasuprot tomu imademo više
načina da tumačimo *Mehaj* hrvatskim je-
zikom. Služite ponajviše, a neće vam biti
za to, da znajete i ovo. Bedomi, zidovi
našega grada sa četiri turnji, od kojih
još jedan, sam, obstoji, bili su uzdignuti
oko godine 1608., naime očili, sto leži od
kada je zavladala, u Cresu mletačka re-
publika. Vlade, koja je dala sagraditi, be-
de me i kule, bila je talijanska, a de ja, bio
i grad talijanski, oba ova dva uzroka mo-

tudje; puk istrijanski će se i nadalje
boriti proti prekomorskom tudjinstvu,
dok se konačno neoslobodi tih mrž-
nih nametnika.

Na sudu.

Mi smo se u viša navrata bavili u
našem listu: sudbenimi odnosi u Primorju,
napose u Trstu, te smo imali prilike, da
žigemošto nije u redu, što neodgovara
zakonu. Ali čini se, da sve naši opomene
ništa nevaljuju, već se čini da papa, da sta-
noviti kragovi smatraju još svedjer e
zemlje dijelom blaže (vražje blaženstvo
mora da je tamo sada kad je buknuo usta-
nak i pak skapava od gladi) ... Italija.
To se je najbolje vidilo prilikom iznen-
dovanja, koja su se bila s uvedenjem novog
gradjaninskog parbenog postupnika: tu se
pramakuo i naprostilo osoba, koja
će biti sposobne za sve drugo prije, nego
li da kroje pravici u Primorju. Evo u
Trstu: kod c. kr. kotarskog suda neima-
ni jednoga samostojnoga sudsca, koji bi
bio kadar napisati ili dikтовati deset re-
daka u slovensčini a da nenećni dvadeset
pogriešaka. Kod zemaljskog suda nije
bolje: osim par savjetnika, sve drugo ne-
pozna slovenskoga, a kamo li hrvatskoga
jezika. A okladići se je, da sva ta čeljad,
i savjetnici, i tajnici i pristavi, imaju za-
biljezeno u svojim kvalifikacijah, da poznaju
naš jezik. Čast jim i poštenje: al to mogu
oni dati razumjeti gospodinu *Kindingeru*,
koji za slovenski bas kako i oni, nu ne
nama, koji sa strane gledamo stvar. Naš
puk nije više ona bana u pogledu jezika
onih vremena, kada mu se je moglo pisati
i kinezici, a da neprigovori; naš pak se
je prilично osvistio: razumio je pravo,
što mu zakon daje i on se ga neće odreći.
Prošla su vremena kad je bilo dostatno,
da se nalazi na sudu prosti suds, koji će
protučaći ljudem što piše ili gorovi *nji-
hova Veličnost*: danas treba postaviti
sudske, koji su sposobni, da obće s ukon
u njegovom jeziku i to ustmeno i pismeno.

S druge strane neima se više posla
samo s nekim seljacima: hvala Bogu mi
imamo i u Trstu ved četiri odvjetnika, koji
pišu skoro izključivo slovenski; tu već
ga sa svake strane neprijatelji i silni vi-
trovi napadaju. — Rekao sam moje manja-
nje, po filologiji, a ostavljam istinitost na
svome mistu. — Ma da je talijansko
ime ... *marmao*!

Ola matrožil vi koji ste bili na ma-
rino, *sulpa l' ancora!* pak nek se viju te
naše slavne bandire i uputimo se put grada,
jer mi se žari, da vam još pripovidam i
tumčenje nečto, a bit će toga dosta, o hrv-
atskih imeni toli u samom gradu, koliko
po obali (spiaže) našeg velikog porta. Pak
šta? Da provalimo to putovanje mučke?
ah ne p. *la marina*: možemo
one naše pisme: „*Još hrvatska*“ i „*Ljepa
naša domovina*“... ala udri, svi složno-
oh i tako dobro ... !

Evo nas u *Nazagrdu* (jer u Zagradu
je drugo mesto kako ju znate, a o tom
će biti govor). *Nazagrud* u Cresu zove
se ona prostrana poljana, koja služi za
seljštvo i svakovrste igre. Duga je od
nekoliko 400 do 500 metara, a široka u
nejednakom razmjeru na 100 metara, ima-
jući sa zapadne strane gradske bedeme, a
na protivnoj strani su Crkvice *Sv. Kata-
rine*, *Sveti Gospa*, redene *Buhatopica*, jer
ju sagradili neki *Buhatofagi*, a pak učili
anagram izkrivljujući riječ pak još nekoliko
vrtova, govedarnice (stalle) a napokon na
nizuču koju vodi *K-manaštrista* svetoga *Krap-
išta*, *Načrke*, *Svetog Duka*, svjetla
plimice i sunčića *Pamporija*.

(Slijedi).

Srednjekolo

proti parosoperi

inžinira ŽIVICA te bren-taže, koje ostaju uvek jednake i pripravne bilo u subom bilo u vodi, jest naj-trajnije između svih drugih; dobijaju se u radionici rečenoga u trgovackoj ulici (Via Commerciale) br. 11 gdje se diele također ba-dava prospekti i cienici.

Pravo brane suknene travi

Jedan časopis	10-10 iz dobre
3-10 m. dug, de-	4-50 iz dobre
statan za mu-	8-10 iz dobre
ko odjelo stoji	7-75 iz fine
samo	9-10 iz najfinije
	10-50 iz još finije

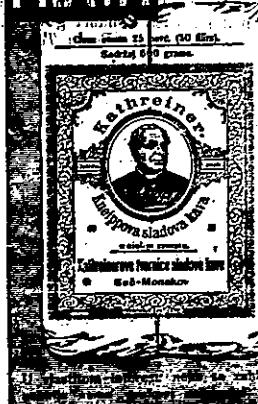
Jedan časopis, za crno sajenska edilje for. 10. Travi za gornje kapute, Bodas, Paravlene, Decklinske, Travi za državu u Željezničke či- nevaljke, najstnije Kamgarne i Chevile itd. razališće u tvornici cene kao trvato, solidno. I vrlo dobro poznato.

Skladiste tva- Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franko. Pašljike vjerne uspravu.

Pozor! P. n. obično upozoravaju se oso- bito na to, da stječe travi mnogo manje, nego se li izravno sareći nego li one, koje se po- doranjem trgovaca nabavljaju. Tvrđda Kiesel- Amhof u Brnu razališće sve travi uz prava tvrdečka cene bez obzira, što ga daju krojcem, koji skidi silne privratne stranku.

PRAVA

Skladišće pokućstva

tvrdke Aleksandra Lepi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišće pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radio- nice. Bogato skladisće zreala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimaju za Istru i Dalmaciju.

Tiskarna Gutenberg

nijalica ces. kralj. univerzitetne tiskarne „Styria“
13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13
TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO-KNIGE
istem „Patent Workmann Chicago“

Raztržni zavod — Knjigovjezstvo.

priporočuje se za prijazne narobe se za trdiškom primeniljiv cen in točno postrebo. Izdelovanje uskovanj tiskovki kakor: časnikov, roketovarov v vaskem obveznik, brošur, plakatov, časnikov, računov, memorandov, okrožno, papirja, zapiske in zavilkav z napisom naslovov tiskovki JUDIŠLJ. ŠTET, pavabili itd. id. Bogata zalogah glavnih, Conto-Corrent-knjig, Saidi-Conti, Fakture Debitorum, Creditorum, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journals, Prima-notte, odpravnih, mestnih časopis-paparidil, in koljig za kopiranje, kakor tudi vseh po- možnih knjig, potom raztržnega (četvrtne) papirja, Conto-Corrent, svilengra papirja za kopiranje, listov Iz kavčeka za kopiranje, skledki iz cinka za kopiranje itd.

Za narobe in nadaljnja pojasnila obrniti se jo je glavnega zastupnika

Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Trst, Via delle Acque 5

U ljekarni E. TOMAJA nasljednik

ZAGREB
Ulica br. 12

A. WINGER

ZAGREB
Ulica br. 12

dobivaju se osim ostalih liekova nekoji običe prokušani i vrlo koristni, osobito preporučeni vredni lječevi:

Mazilo proti kostobilji ili protinu, ižemnostu, kalanju i trganju kostiju, ukočenosti ili grčevom u šilj, boli u kukevih i krificah, kostenom pogancu, probadanju svakovrstnim nazebam. — Cena 80 nvd.

Sladka voda za kašalj ili breh i za kojim se liči kašalj, prehlada ili katar u prsnih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, slijepive.

Pojačeni željezoviti sirup daje proti slabeći, bježljivošći, poduhvatu, djetinjnoj kriljavosti, ženskim bolesti, slabokrvnosti, nemoci. — Cena 80 nvd.

Pojačene švedske kapljice ili švedska životna tinktura (Lebensessenzen). Ovaj se glasovitom sredstvom očišćuju krv i zlatenja, po-pravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblažava tegušju ili mučnina, krvu napuhlost i vješt, ekklaziju se bol u želudicu grčeve, žuticu, grončicu ili zimnicu, zavljajuće ili grizaju u trbuhi. Tko ovu toli koristno djeležuju švedsku štakluku redovito piše, sačuvat će si rdećave, tjelesna snaga i zapričiti rame bolesti. — Cena Štačići s naputkom 50 nvd.

Prah za blago ili za marvu, komu gospodaru preporučam za konjki i kaišaj, za volove, kreve i trvne, za lagatu i hibernaciju, za obavljavanje želudaca i probave, kafa blago i nešto rdećati pa se napuhloje. Kreve davaju od njega više i bolje mleka, konji postaju čiji i jači. — Cena jednom onemot 45 nvd.

Fine parfume, mirisave voćice, razne pomade i boje za farbanje kose, da slike kose pobrni, fine sapune, prahice za gosp., sredstva za poljepešavanje; praški za čišćenje zubi, hlestine za zube, od kojih zubi pobrjuju,

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenom boli, sgrčenju, na-tegnutju žilama, ukočenosti i ostalim posljedama težko-napora, za objedinjavanje i okrepljivanje žila i živaca. Jedna Štačići 80 nvd.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvaročna zaprijeće i oblažuju rubobolja, učvršćuju meso oko zuba, razrišavaju usta, uključuju neugodnost. — 1 Štačići 60 nvd.

Fina smrekova esencija (Fichtenzadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje sraka u sobab, za disanje i za plućobolje. — Po 50 nvd.

Tekućina proti izpadanju vlasa učvršćuje i hrani keratne vlasi, odstranjuje pruhu i posjeđuje nači kose. — 1 Štačići 50 nvd.

Mast proti lišaju, krasatam, perčini i osipotinam. — Jedan Štačići 50 nvd.

Antisutin. Prah proti znojenju ili psu, proti za-jednjini. — Štačići 50 nvd.

Tinktura za kurje oči izvrstan sredstvo. — Cena 50 nvd.

Dra. Spitzera pomast za lice proti surđanim pješčanim, malediem, ravnim pješčanim ili flekverom, odstranjuje prekomjerano ramečno lice i nosa, hravost, osipotinu na licu; pružava gladrost, bijest; bijelo i finu obrazu i ruku. — Cena većem lončiću 1 for. — K tome spada još horakov apsir po 40 nvd.

Spužve za umivanjanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandage, povoli za rane, pojase, kiruržke sprave. Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francuzkoga Cognaca.

Sve po novinah oglašene medicinske sprovođajnice. — Tko naruciš za pet forinti, vrednosti, plaćam sam poštarski.